

PREEK OVER ZONDAG 45

- Schildwolde, 19 juni 2016
- Kees van Dusseldorp

Liturgie:

Bidden leer je van Jezus zelf.

votum en groet

Ps.9:1,5,6,7

gebed

lezent: zondag 45

lezen: Mat.6:5-15

Psalm 63

Gz.102a:4,5

verkondiging

Ps.86:1,2,4

gebed

Gz.181d (Onze Vader)

belijdenis

Gz.141 [Wiekslag 5-8]

collecte

Ld.465:1,5

zegen

Gemeente van Jezus Christus.

** onderwijs nodig in gebedsverlegenheid

Albert heeft het bidden verleerd. Eerst nam hij er geen tijd voor, later had hij er geen zin in, en nu heeft hij er geen vertrouwen in. Hij heeft er zelf geen behoefte aan, maar vindt het prima als een ouderling voorgaat in gebed.

Sigrid weet niet hoe ze moet bidden. Aan tafel gebruikt haar vader altijd dezelfde woorden. Zelf weet ze ook niet goed hoe ze met God moet praten. Ze vindt het lastig om hierover te praten, en voelt zich er schuldig over.

Zr. Kramer ziet het gebed vooral als een therapie. Je zet alles eens rustig op een rijtje voor jezelf en daardoor kun je de spanningen een beetje ontladen.

Br. van Dalen weet niet goed wat hij van het gebed verwachten mag. Hij heeft het idee dat hij – ondanks het gebed – toch alles zelf moet regelen. Dat doet hij meestal ook graag, maar wat voor zin heeft het gebed dan eigenlijk?

Bidden doen alle gelovigen. Kleine kinderen leren ‘amen’ zeggen. Daarna leren ze via vaste gebedjes zelf te bidden. Bidden doe je in de kerk, op school, thuis aan tafel en voor jezelf. Bidden is de ademhaling van het geloof, zegt men, het hart van onze omgang met de Heer. Daar zijn mooie dingen over te zeggen. Veel mensen ervaren bidden ook als een bron van kracht en vertrouwen.

Maar er is bij veel christenen ook een andere kant. De verlegenheid en onzekerheid in het bidden. Dat is trouwens al zichtbaar bij gelovigen in de Bijbel. Hoe vechten mensen in de psalmen om het kanaal van het gebed open te houden. Hoe smeken de discipelen aan Jezus: ‘Heer, leer ons bidden.’ Hoe verzucht de apostel Paulus: ‘Wij weten niet wat wij in ons gebed tegen God moeten zeggen.’

In de middagdiensten zullen we aandacht geven aan het gebed. En met name aan het onderwijs wat de Heer Jezus over het bidden heeft gegeven. Van hem is immers het gebed, dat al eeuwen als model gebruikt wordt, het Onze Vader. In de catechismus worden de verschillende zinnen uit dat gebed gebruikt om gebedsles te geven. Ik ben ervan overtuigd dat Jezus ons daarvoor ook het Onze Vader heeft gegeven. Bij wie kun je met je vragen en verlegenheden beter terecht dan bij Hem? Als je bezig gaat met het Onze Vader, leer je bidden van Jezus zelf.

De catechismus stelt ter inleiding op de bespreking van het Onze Vader drie belangrijke vragen: waarom is bidden nodig, wat is een goed gebed en waar mag je voor bidden. Ik wil vanmiddag op een andere manier insteken. Door aan te schuiven bij de kring van leerlingen op het moment dat Jezus zijn basisonderwijs gaf. Gebedsles van de Heer.

** God dienen is een persoonlijke zaak **

Als Jezus onderwijs geeft over het bidden, dan staat dat in een wat breder kader. Zijn grotere punt is, is dat God dienen een heel persoonlijke zaak is. Het is goed om daar te beginnen. Om het gebedsleven op de plek te zetten. Er zijn veel manieren om God te dienen. Bidden maakt daar deel van uit. En dat is een persoonlijke zaak.

Zo’n uitspraak doet het goed. Wordt ons niet van alle kanten toegeroepen: geloven is prima, als je het maar privé houdt. Elke overtuiging wordt toegestaan, zolang de samenleving er maar geen last van heeft en zolang gelovigen hun ideeën niet opleggen aan een ander. Zo reageren niet alleen niet-christenen. Ook christenen mogen graag zoiets zeggen: ‘Wat ik geloof is mijn

eigen zaak. Daar heeft een ander niets mee nodig. En ik ben ook niet van plan daarover te praten. God dienen is een persoonlijke zaak.' Dat lijkt wel veilig. Lekker privé.

Nou, toch niet. Persoonlijk geloof is heel iets anders dan privé-geloof. Jezus benadrukt het persoonlijke niet omdat God dienen een privé-zaak zou zijn. Het gaat Hem om de kwaliteit van het geloofsleven. God dienen mag geen fopkado zijn. Van buiten een mooi papiertje, maar van binnen leeg. Het geloof heeft een persoonlijke kern: de verbondenheid met God. Bidden ga je doen, omdat je God kent en je door God gekend weet. Dan kan het niet missen. Je gaat bidden. Van binnenuit.

Hoe zit het met je binnenkant? Past die bij je buitenkant? 'Bid niet als een huichelaar,' zegt Jezus: mensen die een rol spelen, die zich anders voordoen dan ze zijn. Zulk toneelspel kan heel overtuigend lijken. Maar geloof mag nooit een toneelspel worden, een show voor de mensen. Jezus noemt bijvoorbeeld aalmoezen: een bijdrage aan een bedelaar, een gift aan de deur, een donatie voor het goede doel. Veel mensen willen graag dat anderen dat zien. Als een bedrijf een goed doel sponsort, wordt dat door de PR uitgebuit. Als tweedekamerleden mensen te hulp schieten, dan seinen ze van tevoren de journalisten in. Maar Jezus zegt: als je het voor eigen roem doet, dan moet je menselijke eer ook maar genoeg nemen. Maar wanneer je het voor de Vader doet brengt het z'n loon ook in de hemel op. Een aalmoes geef je vanuit je hart. En vasten doe je vanuit je hart. Laat ook het bidden vanuit je hart komen.

Een christelijke visie, een regelmatig gebedsritme, een trouwe kerkgang. Wees erop bedacht dat je het niet doet voor de mensen. Dan heeft het geen hart. Dan heeft het ook geen uitstraling. Dan heeft het geen betekenis. Jezus waarschuwt daar indringend voor. Laat het dienen van God een persoonlijke zaak zijn.

** het bidden heeft een hart **

Een plant kan niet zonder wortels. Een auto niet zonder benzine. Het geloof niet zonder gebed. Dat blijkt ook. Iedere gelovige bidt. Maar er zijn wel grote verschillen. Ogen dicht of ogen open? Gewoon praten of vaste formules? Met handen gevouwen of met handen geheven? Wat is nu goed? Wat maakt een gebed goed? Jezus zegt: 'Als jullie bidden, trek je dan in je huis terug, sluit de deur en bid tot je Vader, die in het verborgene is.' In de vorige vertaling werd gesproken over 'de binnenkamer'. Daarmee wijst Jezus op de kern, op het hart van het bidden.

Veel gebeden kun je horen of zien. In de kerk, thuis of ergens anders. Mensen gaan voor in gebed, bidden mee met een ander of zachtjes voor zichzelf. Maar onder al dat bidden ligt iets, dat je niet kunt horen of zien. Dat is jouw contact met je Vader. Tijdens het bidden. Of het meebidden. Of als je alleen bent. Hoe ziet het er in je hart uit. Daarop wijst Jezus leerlingen die willen leren bidden. Het bidden dient een hart te hebben. Jij en je Vader.

'Ga in je binnenkamer,' zegt Jezus. Hadden mensen toen allemaal voor zichzelf een eigen aparte kamer in huis, zoals tegenwoordig? Nee, jusit niet. De meeste huizen bestonden uit slechts één vertrek. Daar werd geleefd, gegeten en geslapen. Met de binnenkamer bedoelt Jezus meer de bergruimte, de grote voorraadmast, die ze wel in bijna elk huis hadden. Een hokje waar men dingen bewaart en waar je anders niet hoeft te zijn. Als je daarin gaat en de deur dichtdoet, dan sta je in het donker: afgezonderd van de anderen, buitengeplaatst. Dat is geen normale plaats om te zijn en zeker niet om te bidden. Het klonk de hoorders net zo vreemd in de oren, als dat ik zou zeggen: als je wilt bidden ga dan in de WC zitten en doe de deur op slot. Een plek waar je in afzondering kunt bidden, zonder gestoord te worden. Een plek waar een ander je niet ziet, waar

je alleen bent met de Heer. Waar geen masker nodig is, om je groot te houden of om je te verstoppen. Waar je zelf voor de Heer komt.

Natuurlijk verbiedt Jezus niet het gezamenlijk gebed aan tafel, in de kerk, of waar dan ook. Hij deed het zelf ook. Zelfs met duizenden aanwezig. Maar het publieke gebed moet gedragen worden door een persoonlijke omgang in de stilte en de afzondering. Wanneer je dat verwaarloost, klinken alle andere gebeden hol. Alles wat je over God zegt, over de kerk, over het geloof of over een christelijk leven: als er geen verbinding is met de Heer, kun je er beter mee ophouden. We zien het toch ook bij Jezus. Dat Hij zich terugtrok. In de eenzaamheid. Op een berg. Alleen om te bidden met zijn Vader. Dat was zijn binnenkamer. Daar waar mensen je niet zien en horen, daar ben samen je met de Vader, die in het verborgene ziet. Het hart van het bidden is het persoonlijke gebed.

** kennen wij die stilte? **

Ons gebedsleven. Een persoonlijke zaak. Maar fundamenteel voor ieder christen. Wij luisteren mee met de leerlingen mee naar het onderwijs van de Heer. Die binnenkamer. Die blijft haken. Het alleen zijn met God. In de stilte, in het verborgene. Hoe zit dat met mijn binnenkamer? Ken ik de momenten van rust en stilte, waarin ik alleen ben met mijn Vader?

Het valt ons knap lastig om de stilte voor het persoonlijk gebed te vinden. Dat herken ik bij mezelf. Dat hoor ik ook van anderen. Veel mensen kennen nauwelijks stilte. En vinden alleen-zijn ongemakkelijk. Het leven kent veel lawaai, auto's razen, TV's blèren, berichtjes stromen binnen en mensen vragen om aandacht. Het lawaai in je omgeving wordt ook zomaar drukte in je hoofd. Je komt niet meer tot rust. Een poos geleden sprak ik een echtpaar. Ze kwamen uit het Westen. En gingen er weer heen. Ze konden niet tegen de stilte. Het is een strijd om je af te sluiten voor het lawaai van de wereld. En ook om het lawaai van je gedachten tot rust te brengen. De chaotische verzameling van gevoelens, zorgen en plannen. Rust vinden om bij de Heer te zijn, met concentratie zijn Woord te lezen en met Hem te spreken.

'Ik heb het te druk om te bidden.' Het deugt niet, maar je ervaart het zo. Misschien kent u het boekje, waarin de auteur dat omdraaide: 'Te druk om niet te bidden.' Hij zei: 'Hoe drukker ik het heb, hoe meer tijd ik moet nemen om te bidden.' En inderdaad, het probleem is meestal niet de tijd. Het probleem is veel meer dat we de stilte niet zoeken. Waarom niet? Omdat we dat niet geleerd hebben? Of omdat we het overdreven vinden? Of omdat we het niet durven? Of omdat we voor onszelf weglopen en niet willen weten dat we altijd weer van genade moeten leven?

Wie eerlijk luistert naar Jezus' onderwijs, die zal bij zichzelf te rade moeten gaan. Ken ik dat persoonlijk bij mijn Vader zijn? Die stilte is natuurlijk niet alleen te vinden in de privé-momenten om te bidden. Dat persoonlijke kan ook worden gevonden als je erbij bent bij het gezamenlijk gebed. Als je hart op de Heer gericht is. Ook daar kan de stilte en de rust een plaats in hebben. Zo kan het door iedereen anders worden ingevuld. Een manager zoekt andere momenten om rustig te bidden, dan een moeder thuis. En een bouwvakker weer andere dan een oma. Maar het woord van Jezus blijft de vraag oproepen: Heeft mijn geloof een binnenkamer? Ken ik de stilte om bij de Vader te zijn? Waar ik mezelf tegenkomt in de aanwezigheid van mijn Heer?

** bidden mag in vertrouwen **

Ik ben even uit de kring van Jezus' leerlingen gestapt om even stil te staan bij zijn woord over

het bidden in de binnenkamer. 'Bid niet als een huichelaar. Laat je hart erbij zijn.' Maar Jezus is nog niet klaar. 'Bid ook niet als een heiden. Maar spreek met God in vertrouwen.'

Bidden als een heiden. In de bijbelse tijd was dat zichtbaar. Niet-joden hadden hun eigen goden. Ze hadden daar rituelen bij, symbolen voor, besteden er hun tijd, hun energie en hun geld aan. Om ze te vriend te houden. En het eigen geluk een handje te helpen.

Hebben niet-christenen hun eigen goden? Velen hebben wel hun religie en hun rituelen. En dan denk ik niet alleen aan moslims. Die met het volbrengen van hun godsdienstige plichten proberen de gunst van Allah te verwerven. Maar ook anderen, die zogenaamd niet geloven, offeren hun tijd, energie en geld aan afgoden. Voetbal, de eigen zaak, macht, ambitie. Om gelukkiger te worden? Om het goed te hebben? Om te genieten?

'Bid niet als een heiden', zegt Jezus. In zijn tijd baden heidenen met veel herhaling en voorgeschreven formules. Wat zit daarachter? Hun onzekerheid of hun god wel luistert. Hun zenuwachtigheid of ze wel de goede woorden gebruiken. Dat is voor christenen ook een valkuil. Dat het van jouw gebed afhangt of je geluk krijgt. Dat het afhangt van jouw instelling, van jouw acties, van jouw woorden, van jouw gelovige praktijk.

De Heer zoekt geen indrukwekkende woordkeus. God wil niet 'snel even' gebeden worden, zodat er tenminste maar gebeden is. Hij wil geen gedachtenloos opdreunen van vaste formules. Vaste bewoordingen zijn niet verkeerd. Wie vaak bidt, ontkomt daar ook niet aan. Natuurlijk, soms moet er kort gebeden worden. En mooie woorden en verzorgde zinnen zijn in sommige situaties gewenst. Maar daar hangt het niet vanaf hoe de Heer luistert.

Wees bondig en eerlijk, zegt Jezus. Zeg maar gewoon wat je de Heer te zeggen hebt. Vertel Hem eenvoudig wat je te vertellen hebt. Vraag hem maar rustig wat je te vragen hebt. 'Alles wat je voor lichaam en ziel nodig hebt', zegt de kerk. Gebruik je gebedstijd om bij God te zijn. Mischien ook wel zonder iets te zeggen of te vragen. Jezus was zelf wel eens uren in gebed. Het gaat niet om de tijdsduur, maar om het bidden in het vertrouwen. Het vertrouwen, dat de Vader al weet wat je zeggen, vertellen of vragen wilt. In het geloof dat de Heer aan een enkel woord genoeg heeft en vaak zonder een vraag al in actie komt voor zijn kinderen. Bidden mag in vertrouwen. We zijn geen heidenen die God in beweging proberen te krijgen, maar mensen die de Vader kennen en door Hem in beweging gebracht willen worden. Dat is het verschil tussen bidden uit kleingeloof en bidden uit hoop. Bidden vanuit krampachtigheid en een gesloten horizon om onmiddellijke vervulling van je wensen. Of bidden in vertrouwen en openheid voor het goede dat Heer zal geven. Bid niet als een heiden, maar spreek met God in vertrouwen.

** want je kent je Vader **

Er is een klassiek verhaal. Het was in de tijd, dat hardop voorgaan aan tafel nog niet algemeen gerbuikelijk was. Eens kwam een predikant op een grote boerderij. Hij was daar aan het eind van de morgen. De predikant werd uitgenodigd om mee te eten. 'Zou u willen voorgaan in gebed?' vroeg de vader. 'Liever niet,' zei de predikant, 'u bent hier het hoofd van het gezin.' De man stamelde: 'Maar ik ga eigenlijk nooit voor. Ik kan dat niet.' 'Dan zal ik voorgaan', sprak de predikant. Hij vouwde zijn handen en bad: 'Heer zegen deze spijze om Jezus' wil. Amen.' Na het gebed was het even stil. Maar de man kon zich niet inhouden. 'Is dat nu bidden, dominee? Dat kan ik zelf ook wel.' 'Dan had u dat rustig zo mogen doen. U kent uw Vader toch? En uw Vader kent u.' De eenvoud van het geloof, het oprechte vertrouwen, de gewone woorden.

Dat is de gebedshouding die Jezus leert. Niet als een huichelaar die gericht is op mensen. Niet als een heiden die God probeert te veranderen. Maar als een kind van God. Die Vader kent, zoals Hij zijn Vader kende. En die zich door Vader gekend weet. Wat heerlijk dat Jezus ons zo leert bidden. Dat Hij ons vertelt dat de Vader weet wat jij nodig hebt. Dat de Vader persoonlijk verbinding zoekt met jouw hart. Dat jij voor Hem geen harnas hoeven aan te trekken, geen masker hoeft op te zetten, geen mooie woorden hoeft te kiezen.

Bidden leer je van Jezus. Het is belangrijk om het ook van Hem te willen leren. Door Hem heb je toegang tot de Vader. Wie je ook bent, wat je ook gedaan hebt, hoeveel vragen of problemen je ook hebt. Luister naar Jezus. Laat je door Hem de woorden in de mond leggen. Laat je door Hem bij de Vader binnen brengen. De Vader zoekt contact met jou. Onder je bidden ligt de draagvloer van de genade. Dat geeft blijvend eerbied en nederigheid in de toon van je gebed. Maar tegelijk ook vrijmoedigheid en eenvoud.

Zo wordt bidden veel meer, dan een aantal momenten op een dag. Zo blijft bidden niet beperkt tot het sluiten van de ogen, het vouwen van de handen en eventueel het buigen van de knieën. Daar begint het wel. Maar van daaruit wordt bidden ook tot een manier van leven. Biddend leven. Dat is leven in verlangen naar Christus. Leven in de rust dat je bij de Vader bent. Leven in openheid voor de Heilige Geest. Laat je antenne afgestemd zijn op je Vader in de hemel. Dan verandert dat je leven. Je ziet veel meer om te bidden. Situaties, ontwikkelingen, mensen, de kring van je gebed wordt groter en groter. Wordt het teveel, maak er een lijst van. Wie de Vader kent, die leert bidden.

** Jezus' les helpt voor het bidden in de praktijk **

Onze Heer Jezus kende een levend gebedsleven. En Hij gaf praktisch gebedsonderwijs. Bij wie kunnen we beter terecht dan bij Hem? Ik heb je meegenomen naar de berg waar Hij sprak. Ik ben je aangeschoven in de kring van leerlingen en volgelingen. We hebben geluisterd naar onze Heer. Want we kennen onszelf. Onze verlegenheid in het bidden. Onze weerstand om te bidden. Onze moeite met bidden. Onze tekorten in het bidden. Onze onzekerheid bij het bidden.

Jezus bemoedigt. Bid niet als een huichelaar, maar laat je geloof en gebed beginnen in je hart. Laat je leven een binnenkamer hebben, momenten of plekken waar je alleen bent met de Heer. Bid niet als een heiden, maar spreek vol vertrouwen, zegt Hij in de tweede plaats. Omdat je niet zenuwachtig of onzeker hoeft te zijn. De Vader weet wel wat je nodig hebt. Maar bid als een kind van God. Zeg mij maar na 'Onze Vader in de hemel'. En zo leert Jezus ons een modelgebed. Het Onze Vader dat je leert om jezelf op God te richten. Om te vragen naar de komst van zijn Rijk. Om te bidden voor jezelf, dat ook jij op weg blijft naar het Koninkrijk. En op zo'n manier omgaat met elkaar en met anderen. Op dat model mag ons gebed worden afgestemd. In de komende weken wordt dat verder ingevuld in de catechismuspreken. Naar de praktijk van het leven en van het geloof. Maar het begint bij Jezus. Bidden leer je van Hem. Hij legt het je in de mond. Hij kent jou. En Hij kent de Vader. En Hij verbindt jouw aan de Vader En de Vader aan jou. Bid! In alle toonsoorten die het heeft. En Leef! Verbonden met God, je Schepper, je Vader.

Amen.